

Rapport från besök på Karlskrona Lampfabrik 2008-11-26

10 intresserade deltagare hade infunnit sig i Karlskrona Lampfabriks lokaler.

Efter sedvanlig presentation av föreningen "Kreativt & Tekniskt Forum Blekinge" (av B-W Eriksson samt U.Ahlstedt) höll ägaren Patrik Skantze ett mycket fängslande föredrag om Karlskronas näringslivsutveckling från slutet av 1800-talet och framåt och hur Karlskrona Lampfabrik trots hårt företagsklimat bland många etablerade företag lyckades hålla sig kvar och leva vidare med bibehållen tillverknings teknik och genom att tillverka traditionella produkter.

Många industrier startades i Karlskrona i samband med att skräväsandet upphörde i slutet av 1800-talet, som ex. galvaniseringsindustrier, bryggeri, porslinsfabrik, hattfabrik och även Lampfabriken. Idag kvarstår Karlskrona Lampfabrik som ett historiskt dokument från en svunnen tid.

Huvudsortimentet var från början oljelampor, fotogenlampor och stearinljusstakar. Tillverkningen kompletterades sedermera med elarmaturer vid elströmmens genombrott under början av 1900-talets början. Elprodukterna blev förhärskande efter första världskriget p.g.a. blockaden av lysfotogen. En idé ursprungligen från USA från 1849, gav en produkt i form av en ljusstake som med hjälp av en spiralfjäder matade fram stearinljuset under förbränning. År 1884 startade Lampfabriken tillverkning av fotogenlampor. Lampfabriken tillverkar dessa båda produkter än i dag på grund av deras popularitet.

1942 flyttades gjuteriet från Pantarholmen till nuvarande "Nya Lampfabriken". I samband med detta försökte man sig även på tillverkning av lyktstolpar. Denna tillverkning är numera nedlagd. Däremot finns delar av den galvaniska ytpåläggningsmetoden fortfarande kvar för grundning och ytmetallisering av produkterna.

Mellan 1960 -1975 hade företaget ekonomiska problem men rekonstruerades. Tillverkningen rationaliserades utan att ge avkall på genuinitet och kvalitet. Man nedbringade antalet delar som används i produkterna och införde ett datastyrt logistik- och planeringssystem.

Många av dessa produkter tillverkas dock fortfarande med mycket av den gamla tillverknings tekniken som till viss del krävs för dessa produkter.

Produkternas tillverkning bygger mycket på arbetsskicklighet och att många trotjänare finns kvar i företaget. Idag är 10 personer anställda. Omsättningen är 6 miljoner/år och 85% av varorna säljs i Sverige.

Maskinparken präglades också av de arbetsmetoder som används. Spåren av remdrift av maskinerna finns kvar från den tiden då dessa drevs av en gemensam ångmaskin. Ångmaskinen ersattes av en elmotor 1975. Idag tillverkas "stilbelysning" efter klassiskt snitt och med drag av fotogenlampsepoken. Företagets filosofi är att tillverka exklusiva produkter i små serier men samtidigt till hög kvalitet. De populära fotogenlamporna tillverkas fortfarande på samma sätt som för 100 år sedan. Detta medför att högre priser kan och måste tas ut.

Det var mycket intressant att vandra genom tillverkningslokalen och lyssna till Patrik Skantzés livfulla beskrivning av olika tillverkningssteg i produktionen och få se den typ av utrustning som för länge sedan är borttagen ur en modern mekanisk industri.

Ett stort orosmoln svävar dock över fabriken. Vid den svåra ekonomiska tiden under 1970-talet sålde ägarna fabrikslokalerna till Karlskrona stad. Idag vill man flytta på Lampfabrikens tillverkning till andra lokaler för att bygga bostäder i de nuvarande. Familjen Skantze vill gärna driva företaget vidare, kanske även som "öppen tillverkning" där turister skulle kunna få ta del av genuina tillverkningsmetoder. Företaget söker nu alltså nya lokaler och förbereder sig för en ny flytt. Vart får framtiden utsäga. Vi tackar Familjen Skantze för att vi fick ta del av denna historiska tillbakablick i gediget hantverk och att vi fick uppleva detta i realiteten. Vi önskar också lycka till i framtiden så vi kanske kan göra ett återbesök i denna miljö.

Skribent:

Ulf Ahlstedt

Ronneby

Foto: Boo-Walter Eriksson

